

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum 5 februari 2020
Onderwerp Antwoorden Kamervragen over de werkwijze van de meervoudige
kamers van de Hoge Raad

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2804810

Uw kenmerk
2020Z00710

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

In antwoord op uw brief van 20 januari 2020 deel ik u mee dat de schriftelijke vragen van leden Van Nispen (SP), Groothuizen (D66) en Van den Berge (GroenLinks) inzake de werkwijze van de meervoudige kamers van de Hoge Raad worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief.

De Minister voor Rechtsbescherming,

Sander Dekker

Antwoorden van de minister voor Rechtsbescherming op de vragen van de leden Van Nispen (SP), Groothuizen (D66) en Van den Berge (GroenLinks) over de werkwijze van de meervoudige kamers van de Hoge Raad (ingezonden 20 januari, nr. 2020Z00710).

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden

Vraag 1

Kent u de publicatie 'Een boekje open over de Hoge Raad en zijn reservisten'? 1)

Datum

5 februari 2020

Ons kenmerk

2804810

Antwoord op vraag 1

Ja.

Vraag 2

Ziet u het dilemma dat voor de beantwoording van rechtsvragen overleg en afstemming van belang kan zijn, maar dat de facto deelname aan beraadslaging en besluitvorming in strijd lijkt met artikel 75 juncto artikel 5 van de Wet op de Rechterlijke Organisatie (Wet RO)? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is uw reflectie op dat dilemma?

Vraag 3

Is het beraadslagen van de overige leden, die niet tot de wettelijk voorgeschreven drie of vijf raadsheren behoren, de 'reservisten' genoemd, naar uw oordeel, in overeenstemming met het doel en de strekking van de wet? Zo niet, wat is hiervan dan volgens u de consequentie? Kunt u uw antwoord toelichten?

Vraag 4

Vindt u het wenselijk dat de gang van zaken met de reservisten in ieder geval niet overeenstemt met wat men zou verwachten als men artikel 75 Wet RO leest? Zo nee, bent u dan bereid met een voorstel te komen om de wet hierop aan te passen, om deze praktijk in overeenstemming met de wet te brengen?

Antwoord op vragen 2, 3 en 4

In de vragen worden begrippen gebruikt die niet allemaal in de Wet RO en de daarop gebaseerde regelgeving worden gehanteerd. Om verwarring te voorkomen zal in de beantwoording worden uitgegaan van de begrippen zoals die in de toepasselijke wet- en regelgeving worden gebruikt.

In artikel 75, tweede en derde lid, van de Wet RO is neergelegd dat zaken in beginsel worden *behandeld* en *beslist* door drie of vijf leden van een meervoudige kamer. Deze combinatie van raadsheren wordt door de Hoge Raad ook wel de zetel genoemd. In het Reglement inwendige dienst van de Hoge Raad, dat is opgenomen in het Procesreglement Hoge Raad der Nederlanden (hierna: het Procesreglement) is de rol beschreven van de zogenoemde reservisten; dat zijn de leden van een kamer van de Hoge Raad die in een specifieke zaak niet tot de zetel behoren.¹ Artikel 75, vierde lid, van de Wet RO vormt de wettelijke basis voor het Procesreglement. Een verdere vastlegging en uitwerking is opgenomen

---

¹ Het procesreglement is vastgesteld door de gerechtshofvergadering van de Hoge Raad der Nederlanden op 26 januari 2017 en gepubliceerd in de Staatscourant van 31 januari 2017 (Staatscourant 2017, 5928). Nadien is het reglement nog enkele malen gewijzigd. Het procesreglement is gepubliceerd op www.rechtspraak.nl: <https://www.hogeraad.nl/Reglementen/procesreglement-hoge-raad-der-nederlanden>.

in het Protocol deelname aan behandeling en beraadslaging van de Hoge Raad der Nederlanden (hierna: het Protocol).²

In het Procesreglement en het Protocol is expliciet vastgelegd dat reservisten niet zijn belast met de *behandeling* en *beslissing* van een zaak, maar dat zij met het oog op het bewaken van de rechtseenheid in de kamer wel kunnen deelnemen aan de *beraadslaging* over zaken in raadkamer.

De rol van de reservisten beperkt zich dus tot rechtskundige inbreng in zaken die door hun directe collega's worden behandeld en beslist. Die inbreng is van groot belang voor de consistentie van de cassatierechtspraak en daarmee voor de rechtseenheid en rechtszekerheid (zie Hoge Raad 21 december 2018, [ECLI:NL:HR:2018:2397](https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Hoge-Raad-der-Nederlanden/Reglementen)). Deze beperkte rol brengt met zich mee dat reservisten niet deelnemen aan de hoofdelijke omvraag als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Wet RO; zij beslissen de zaak immers niet. Dat de reservisten niet deelnemen aan de hoofdelijke omvraag is ook neergelegd in het Protocol. Aangezien de beslissingen in deze zaken niet worden genomen door een ander aantal personen dan in de wet bepaald, komt de toepassing van artikel 5, tweede lid, van de Wet RO niet in beeld.³

Als gezegd kunnen reservisten wel deelnemen aan de beraadslaging in een bepaalde zaak. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de verplichting tot geheimhouding als bedoeld in artikel 7, derde lid, van de Wet RO onverkort op reservisten van toepassing is, zoals ook in het Protocol is vermeld.

De hiervoor beschreven 'gang van zaken met de reservisten' is blijkens de aangehaalde jurisprudentie niet in strijd met artikel 75 juncto artikel 5 van de Wet RO of met doel en strekking van die bepalingen. Mijns inziens bestaat er dan ook geen aanleiding om de wet aan te passen.

1) 'Een boekje open over de Hoge Raad en zijn 'reservisten'. Een fundamenteel recht gedeukt, de rechtsstaat aangetast'. Hans Ulrich Jessurun d'Oliveira. Ars Aequi Libri 2019

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden

Datum
5 februari 2020

Ons kenmerk
2804810

---

² Het Protocol is gepubliceerd op www.rechtspraak.nl:
<https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Hoge-Raad-der-Nederlanden/Reglementen>.

³ Artikel 5, tweede lid, van de Wet RO bepaalt dat op straffe van nietigheid beslissingen in zaken worden genomen met het in de Wet RO bepaalde aantal rechters.